

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ ЦІННОСТІ В ДУХОВНО-МОРАЛЬНІЙ ОСВІТІ

У статті досліджено проблему сучасної педагогіки у сфері життєвих компетенцій молоді. Розглянуто найактуальніші духовні та мирські аспекти пошуку щастя молоддю. Надано Євангельські орієнтири та принципи вдосконалення земного життя шляхом удосконалення духовного. Запропоновано залучення духовно-моральних цінностей до освітнього процесу.

Ключові слова: життєві компетенції молоді, щастя, духовність, духовно-моральні цінності.

Чи має бути та чи є місце християнським духовно-моральним цінностям у сучасній педагогіці? Розглянемо лише декілька найактуальніших аспектів, зокрема: фальшиві орієнтири людства, пошуки молоддю щастя, неузгодженість вічної Євангельської істини з сьогоденням.

Мета статті – розкрити дійсну ціну земних благ; переглянути своє ставлення до земного; показати неможливість надбання щастя неєвангельськими засобами; довести перевагу моральному впливу сучасного педагога на серце та волю молоді; проаналізувати пошук шляхів удосконалення свого життя; розкрити роль Євангельських цінностей у сучасній педагогіці.

Чим християнство відрізняється від інших релігій та морально-етичних учень? В учених Афінах, за свідченням апостола Павла, поряд з багатьма поганськими капищами стояв олтар, присвячений “Незаному Богові” (Дії Апостолів 17:23). В індійському брахманізмі Брама – це невизначена пустота, “дещо”. Буддизм перетворив “дещо” брахманізму в “ніщо”, бо першим словом Будди було “Бога немає”. В ісламі Аллах аж занадто жорстокий, не милує своїх вірних навіть за добрі діла, а навмання, випадково, кого захоче. Аллах закликає своїх вірних до війни з невірними, а звідси – екстремізм і тероризм. Монахи відомого монастиря “Шао-лін” до виснаження тренують своє тіло, щоб перемагати в поєдинках бійців інших монастирів.

Але людські серця здавна потроху усвідомлювали, що в усіх релігіях повинна бути єдина істина, та вірили, що Провозвісником такої істини повинен бути Сам Бог. Про таку Богооткровенну релігію і проповідує християнське вчення. Християнство, на наше глибоке переконання, і є істинною релігією, оскільки її проповідував миру Сам Син Божий. Християнство, на відміну від інших, не закликає до війн, боротьби з іншими, а пропонує боротися насамперед з власною гордістю, чванством, славолюбством, сріблολюбством, себелюбством, свавіллям, егоїзмом, гнівом, заздрістю тощо.

Тому християнство застерігає: починаючи боротися з цими пороками, ти зустрінеш супротивників сам у собі, а отже, будеш вимушений боротися сам із собою. Така боротьба – найважча, але гідна навіть більшої нагороди, ніж перемога у війнах, творіння чудес і навіть воскресіння мертвих. Тайно-

видець Іоанн пише: “Переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в Раю Божім”. (Од. 2:7). “Переможець наслідить усе, і буду Богом для нього, а він мені буде за сина” (Од. 21:7). Бачите, які воздаяння! Бачите, яка нагорода! Заради такої нагороди потрібно постійно та мужньо боротися, бо нагородою буде Царство Боже, яке ми отримаємо від самого Бога.

У курсі “Основи Християнської етики” є притчі про Царство Боже, тому що центральним місцем Євангельської проповіді Ісуса Христа є вчення саме про Царство Боже. Користуючись різними нагодами, Учитель життя доводив до учнів, що нове життя без гріха та диявола краще за старе, але для цього потрібно самому, добровільно, з любові до Бога відректись від гордості, самопевненості, самолюбства. “Покайтесь, – закликав Спаситель, – бо наблизилось Царство Небесне” (Мт. 3:2). Покаятись – значить змінити спосіб життя.

Проповідуючи про Царство Боже як час істинного щастя людства, Ісус Христос водночас заохочує й ті сфери життя, в яких виявляється прагнення людини до щастя як головної мети життя: науку, мистецтво, торгівлю, промисловість. Насправді зрозуміло, що правильніше одразу шукати щастя на небесних шляхах, та не всім це дано, бо це дуже важко, і тому Господь допускає поступово шукати небесне щастя через земне. Правда, ані Євангеліє, ані вчення апостолів не дають точних визначень цінності земних благ, оскільки цю цінність повинна визначати кожна людина самотійно. Але, на жаль, люди докладають більше зусиль, турбуючись про тіло, аніж для вдосконалення свого духу. Ось чому Ісус Христос визначає принципи, якими ми повинні керуватися у своїх бажаннях удосконалити земне життя. Гріховною, за Євангелієм, може бути тільки пристрасть людини до земних благ, надмірне захоплення ними, аж до втрати головної мети життя, поставленої людині Творцем, – удосконалення свого життя.

У сучасній педагогіці вже давно назріла необхідність введення у виховний процес саме християнських духовно-моральних цінностей. “Усе мені можна, але мною ніщо володіти не повинно” (1 Кор. 6:12). Таке розумне самообмеження в користуванні земними благами для сучасної молоді необхідне тому, що за словами Спасителя: “Не можете Богові й мамоні служити” (Лк. 16:13). У нескінченній гонитві за новими гаджетами, авто, одягом тощо, більшість людей жертвує своїми силами, інколи навіть із загрозою для життя. Головним кумиром земного життя стали гроші, поклоніння яким і є головною метою життя людини на землі. У жертву цьому кумирові часто приносять і совість, і Бога, і близьких. Звідси – шахрайство в торгівлі, крадіжки в суспільстві, корупція, казнокрадство. Перемога одних у боротьбі та слабкість інших створили бідність і багатство, і одні, як Євангельський “олігарх”, розкошують, а інші – як Лазар, збирають крихти із землі. Молодь, мабуть, ще не знає, що за блакитним небом, там, де літають літаки, є інше небо, там – де Бог; там – де святість; захоплюючись земним, люди не прагнуть до небесного. Спаситель у Євангельському вченні смиренно попереджає послідовників від такого захоплення та показує справжню ціну земних благ, тільки як засобів для підтримки земного існування. “Не журіться, – наголошує Спаситель, –

про життя своє, що будете йсти, та що будете пити” (Мт. 6:25) “Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя” (Ів. 6:27). У таких смиренних і коротких настановах Євангеліє закликає всіх переглянути своє ставлення до земного. Досвід людства переконливо свідчить, що жодне земне благо не може слугувати гарантією щастя. Якщо навіть мільярдні статки та десятки кілограмів золота не гарантують щастя їх власнику, то безцільними є і пошук, і нагромадження багатства. Щастя й досі є невловимим, воно віддаляється від людства, що його шукає, й ніякі новітні, навіть супермодернові зарубіжні теорії не принесуть щастя в житті, бо не теорія, а практика творить життя. Ось чому Спаситель джерелом щастя ставить удосконалення духу, а не форм життя. “Божеє Царство всередині вас” (Лк. 17:21). І навпаки, вдосконалення духу має вести до вдосконалення форм життя та відносин. “Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, а це вам додасться” (Мт. 6:33).

Удосконалення духу можливе тільки за умови повного слідування за Христом, виховання в собі духу Христа та виконання Його Євангельських заповідей. Головне – не загубити маяка щастя, Христа, бо неможливо здобути щастя неєвангельськими засобами та знайти його далеко від Євангелія. Але для цього потрібно мати чисте серце. Христос проповідував Євангеліє та Сам жив за своєю проповіддю. Закликаючи людство стати богоподібними словом, Спаситель Своїм життям закликав людей до наслідування Себе, оскільки те, чого Він учив інших, насамперед виконував Сам.

Ось приклад віри та життя для кожного з нас. Це в буддизмі можна бути монахом (ламою) та не вірити в Бога, бо там його немає. Тільки в християнстві є живий люблячий Бог, який зі сторінок Євангелія вчить, що царство Боже не створить хтось для людей, які підуть у нього за списком. Ні, мир у серці, щастя, царство Боже насамперед кожен повинен створити собі у своєму серці, обов’язково допомогти також у цьому близьким, і тільки тоді можливе очікуване Царство Боже. У молитві ми просимо: “Нехай прийде царство Твоє”, – та, на жаль, нічого не робимо для цього. А для того, щоб ці зміни настали, недостатньо тільки ознайомлення з істиною, у якій би зрозумілій та доступній формі її не пропонували: знання можуть залишитись вони, такі знання не дадуть відповіді у важких життєвих ситуаціях.

Існує також така думка: щоб навчити чогось молодь і передати їй якісь знання, світогляд, потрібно, користуючись надбанням психології, так обдури-ти її, щоб вона знання вихователя сприйняла як свої. Але це хибна думка. Річ у тім, що не лише ми книжки читаємо. Прийдуть інші, як пише Євангеліє, вовки в овечій шкурі, ангели темряви в образі світла, та, користуючись тими самими технологіями або ще новітнішими, обдурять назовсім, бо вони не відпочивають, навіть не сплять, а тільки ловлять чисті душі у свої липкі тенета.

Педагогам необхідно донести до вихованців, що зрозуміти Євангельське віровчення дуже важко, допоможе лише чиста віра. Євангеліє має бути не в розумі, а в почуттях. Виконати Євангельські настанови ще важче, оскільки сьогодення не узгоджується з Євангелієм. Дійсно, важко зрозуміти, як можна

любити ворогів, бо ми поділились на 100 партій і цькуємо один одного. Учитель життя пропонує давати в борг та не згадувати про повернення грошей. А сьогодні сотнями створюються колекторські контори, які вибивають гроші з боржників (за гроші). Віровчитель 2000 років тому закликав любити один одного, а наш час учить егоїзму, любити тільки себе. А про “великого – вихователя телевізор” вже годі й згадувати.

Нині молодь бере за взірць політиків, олігархів, спортсменів, письменників, а що ще гірше – героїв, вигаданих письменниками. І тоді юні душі в реальному житті живуть почуттями вигаданих героїв. А взірцем повинен бути тільки Господь наш Ісус Христос! І ніхто потім не забороняє бути мудрими політиками, добрими олігархами, скромними фотомоделями, правдивими письменниками. Завдання педагога – *пробудити в дитячих душах справжню Євангельську любов, а не егоїстичну, скерувати її у правильному напрямку, тобто насамперед назовні, до батьків, оточення, вчителів*. І тоді в будь-яких життєвих ситуаціях дитина вчинятиме правильно та справедливо, тобто по любові, а це – найвірніший дороговказ до щастя.

Висновки. Не обдурюванням, не пріоритетом свого становища, не зовнішньою дисципліною покликаний сучасний педагог змінювати дитячі душі, а моральним впливом на серце та волю учнів. *Для успіху в морально-етичній освіті необхідна духовна передача внутрішнього настрою вчителя дитячим серцям*, а для цього ми повинні самі мати чисті серця, мати в серці Царство Боже. Так, щоб від вогню любові, яким пломеніє серце педагога, могла б запалати іскра любові в серці кожного учня. Як падає зерно в землю, і від нього починається нове життя, так і ми повинні сіяти в душах зерна духовно-моральних цінностей та чекати набагато цінніших сходів, у нашій справі – *духовних*.

Список використаної літератури

1. Біблія : переклад І. Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibleonline.ru/bible/ukr/>.
2. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності: проект : інф. зб. / Міністерство освіти України. – К. : Освіта. – 2000. – № 22.
3. Сипченко В.І. Українська духовна музика : навч. посіб. з курсу “Історії української музики” для студ. спец. 7.01010201 – Початкова освіта, спеціалізація – Музика / В.І. Сипченко, Л.Г. Гаврілова, І.І. Удовенко. – Слов’янськ : Підприємець Маторін Б.І., 2013.
4. Рогова О.Г. / Орієнтовні плани-конспекти уроків для 5-го класу за програмою факультативного курсу “Біблійна історія та християнська етика” / О.Г. Рогова, Н.М. Скакун, І.І. Удовенко та ін. – Д. : Промінь, 2014.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2014.

Удовенко І.І. Євангельские ценности в духовно-нравственном образовании

В статье исследована проблема современной педагогики в сфере жизненных компетенций молодежи. Рассмотрены актуальные духовные и мирские аспекты поиска счастья молодежью. Предоставлены Евангельские ориентиры и принципы совершенствования земной жизни через совершенствование духовной. Предлагается привлечение духовно-нравственных ценностей в образовательный процесс.

Ключевые слова: *жизненные компетенции молодежи, счастье, духовность, духовно-моральные ценности.*

Udovenko I. Evangelic values in spiritual moral education

The following article is devoted to the problem of modern pedagogy in the sphere of the youth life competences. Topical spiritual and secular aspects of youth's happiness seek are considered in the article. The author outlines evangelic key points and principles of earth life perfection by means of spiritual perfection. Spiritual moral values should be involved in the educational process. The article deals with the problem youth's life competence formation with the help of modern pedagogy. The author, having pedagogical and theological education, proposes closer collaboration, synergy of pedagogy and spiritual moral values. The author suggests evaluating earth material happiness in the light of the heavenly one. The differences between Brahmanism, Islam, Buddhism and Christianity, where the believers as opposed to the other religions struggle with their own pride, selfishness, wrath and so on, are considered from the theological point of view. In order not to follow false landmarks the youth should be taught and shown main aim of life, which is not the money, but self-perfection, which they lack; the young should understand meaningless of happiness seek not based on evangelic ways. Although it's difficult nowadays, but the author suggests the modern pedagogues to arouse in children's souls real Gospel love, not selfish; to direct it rightly, i. e. to outer world: parents, teachers, surrounding people. Thereby the child will do rightly and fairly, i. e. judging by love, and that is the true way to happiness.

Key words: *life competences of youth, happiness, spirituality, spiritual moral values.*